

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál urali utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik's pontosan és jutányosan közöltek.

**K. e. october 1jétől dec. végeig járó évnegyedes előfizetést postán 3 fr. 30 krral, helyben hori-
téktalanul 2 fr. 40 krral testvér lapjaira elfogad a szerkesztőség.**

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. Előléptetés; Széchenyi L. gr. és nemzeti érdekeink; legújabb törvényink foganata; bécsi levél személybiztosági ügyben; Békés, Bereg, Máramaros és Tolna megyék közgyűlései; Tiszaszabályozási tanácskozás Vásáros-Naményban; budapesti napló.

Amerika (Mexicói és veracruzai hírek; általános pénz-zavar.)

Franciaország. (Uralkodók látogatásai; Abdelkader's a francziák hősi elszántsága's vesztése.)

Anglia. (Ujseelandi hírek; oudi királyság és a M. Chronicle)

Elegyhírek.

Ertesítő; pénzkelet; gabonaár.

Magyar- és Erdélyország.

A' nm. magy. kir. udv. kincstár a' Schlachtován ide-
iglen megürlt jegyszedségre Czichulski Károly
ujszandeczi tisztgyakornokot alkalmazá.

Széchenyi Istv. gr. és nemzeti érdekeink.

Azok, kikről e' nép rögtöni boldogításának esz-
közökéi újabb időben származtak — melly esz-
közök néhányait mult számunkban idéztük is — leg-
följebb azt válaszolhatnák, hogy ép azért, mert né-
pünk politikailag kiskoru, mert szellemi's anyagi
szegénységben sanylódik, mulhatlanul szükségessé
lön annak — t. i. a' népnek — fölemeltetésére az e-
rősbeknek egyesülni's a' roppant nehézségekkel ösz-
szekőtött vállalat sikerítésén vállvetve munkálkodni.
Kezdenünk kelle, mondhatnák ők — ha nem akartuk,
hogy a' nemzet magköve kibontatlanul heverjen tes-
pedése eddigi burkai közt; ha nem akartuk, hogy az
idő vasfoga fölemesse még azon csekély ereju kap-
csokat is, mikkel még most úgy látszik — nem volna
lehetlen a' népet kiváltságosinkkal közelebb érint-
kezésbe 's ez által alkotványunkkal szoros öszsze-
függésbe hozni.

És mi, természetesen nem tagadhatva, hogy a'
nép sorsa sürgetőleg hja föl törvényhozásunk figyel-
mék's munkásságát, nyiltan megvallanók, miként a'
munka megkezdetésének ideje szerintünk is beál-
lott's kifogásaink nincsenek is arra nézve, hogy köz-
tünk nagy kicsi ügyekezék ereje's hivatási köréhez
képest nemzeti nagyságunk biztos megalapításához
járulni; — hanem vannak — 's pedig szerfölött nagy
számmal — kifogásaink azon egyes pontokat illető-
leg, mik munkakezdesi tárgyakul tűzettek ki bizo-
nyos rész által; vannak kifogásaink azon eszközök
megválasztása's miként leendő alkalmazása ellen,
mellyek szintazon rész nevében mint egyedül esz-
kölhatlanok's kivánt eredvényhöz vezetők, lönek ki-
hiresztelve's nem egyre közölünk ugyszólván erő-
tetve.

Mi először is azon positiókat illeti, mellyek lé-
tesítését — még most — lehetlennék állítottunk azon
esetben is, ha minden erő's különböző érdekegyesül-
ten kívánák is azokat életbe léptetni — ki kellene
mondanunk, hogy mi e' tekintetben nem lehetünk egy
értelműek ama bizonyos részzel, mellytől az indít-
ványok, sőt mondhatni erőszakos sürgetések származ-
tak. Hogy aztán állításunk alaposágáról meggyőző-
zzük a' másik félt, vagy ha ez nem sikerülne —
megnyugtathassuk saját lelkiismeretünket's eleget
tegyünk a' józan ész követelésinek — okát kellene
adnunk tartózkodó magunkviselésének, valamint an-
nak is: miért vagyunk kénytelenek egyes előforduló
esetekben a' pusztá tartózkodásnál még tovább men-
ve — ellenkező irányban munkálkodni.

'S kérdünk minden józan gondolkodásu's poli-
tikailag el nem fogult embert: hozhatna e' meggyőző-
dése támogatására erősebb, alaposabb, észgyőzőbb
okokat azoknál, mikkel Széchenyi gr. a' hajdani P.
Hirlap modorát megtámadá? A' nemes gróf 'Kelet
népe' nevezetű művében valahányszor csak szerét
ejthet keleties modorban szól hazafirtásaihoz's kü-
lönösen azon pontot illetőleg: vajjon azt, mit a' népért
kell tennünk, szükségese e' a' nép által eszközle-
nünk? — 's ismét azon pontra vonatkozólag: mi szük-
ségesebb, az e: hogy a' népnek — melly az ellenfél ál-
lítása szerint még inkább, mint részünkről — kisko-
runak, szellemileg elmaradottnak ismertetik el — po-

litikai hatáskört adjunk fokozatos, tehát természet-
szerű előkészítés nélkül; vagy inkább az, hogy elé-
gedjünk meg egyelőre az előmunkálatokkal, 's a'
nyújtandó jogokat úgy állítsuk az illető nagy szám
elibe, mint föltételes's azon esetre el nem mara-
dható díjakat, ha az illetők — a' kezökbe adott esz-
közöket aként használák, miként azt tőlök közvet-
lenül a' törvény, közvetve pedig hazánk jövője's egykori
nagysága megkívánják — ezen kérdésekre a' ha-
zafi gróf allegoriával válaszolt 'smeggyőződése leg-
közelebb értelmét mintegy ezen szavakba önté: „ha
előbb adunk tág köntöst és nagy eszimat annak, ki
ezek mi módoni használatát gyakorlat által még
meg nem szoká — mint sem a' nyereendő ruhanemük-
keli élés kellő módjára megtanítók — többet fog ez
uj felruházás nekik ártani mint használni, mert sza-
bad mozgathatásukban gátolttatva levén, annyit sem
teendhetnek „mennyit előbbi megszokott állapotjuk-
ban“.

Jól tudták azok, kik ellen e' nyilatkozat intézve
volt, mi sok függ attól: bevallják e' egyszerű de
nagyrejtű állítás igazságát; vagy pedig ezt mellőz-
ve megmaradjanak továbbra is föltételük mellett's
kezdeti irányukban; 's azért jónak látták nem tekin-
teni azt többnek pusztá allegoriánál, melly többet is
kevesebbet is foglalhat magában, mint mennyit mon-
dani az illetőnek szándéka volt.

Ugyanis, ha azt felelik vala, miszerint a' ns gróf
állítása, tekintve annak természetes értelmét, napnál
világosabb, és így kétségbe nem vonható, — ekor
vagy változtatniok kellett volna cselekvések modor-
rán, vagy bebizonyítani: miként a' képletességbe rej-
tett értelem nem bir az igazság azon erejével, melly
önkéntelenül is meggyőző's irányozza olykor lépé-
süket. Mint tudjuk, a' P. Hirlap továbbra is megma-
radt azon állítás mellett, hogy az ellene támasztott
modorharcz nem hozott oly okokat szőnyegre, mik őt
cselekvése körüli módosításokra birhatnák; miből
önként következék, hogy K. és lapja a' képlet-
állítás második — rejtettebb értelmét — vagy föl nem
fogák, vagy annak erejét nyilván megismérni nem
akarák.

Hogy e' következtetésünk nem alap nélküli, az-
óta tett nyilatkozatok is bizonyítják, melly nyilatko-
zatoknak is — később időben legalább — el kell vala
maradniok, ha a' ns gróf állításának allegoriái jelentő-
sége azoknál — kikhez t. i. intézve volt az — kellő
méltyánlásra talál.

'S itt van ismét egy roppant különbség a' gya-
korlatiság embere's a' pusztá elmélet közt! Amaz,
ha meggyőződédek valaminek szükségese létéről, mie-
lőtt a' „legyen“ szót kimondaná, eszközökről's mó-
dokról gondolkodik; — ennek elég, ha lelkében föl-
villant a' gondolat, azonnal a' létesítés munkájához
fogni, természetesen azon eszközök segítségével,
mellyek legközelebb esnek hozzá's azon mód szerint,
mellyet nemes föllángolása első pillanatában megis-
mért, célszerűnek ismért, 's megválasztott. Amaz
megtekinti a' tét, hol mozognia's az erőket, mik-
kel's miknek ellenében hatnia kellend; ez kö-
vetve keble szövegét, sikra száll a' legnemesb öntu-
dat kíséretében's elégnék tartja akor ismérni meg a'
külön erőket, midőn azok egy része — munkaköz-
ben — vele egyesül, mások pedig ellentáborra cso-
portulnak. Amaz számba vevé, mit adhat jutalmul
azoknak, kiknek közremunkálását elvárja, 's mivel
rettegetheti azokat, kik működésében gátolni men-
nék; imez — mivel nem számított — ígér olyakat is,
mikről a' jobblátásuk előre tudják, hogy teljesíthet-
lenek's ijesztget olyasokkal, mik — épen azért, mert
csak egyesek agyában léteznek — koránsem birnak
kellő hatással azok irányában, kiknek megriasztatá-
sukra számíttatvák. Amaz egyes részletek körül e-
gyesíti erejét, mi által a' segítők's együttmunkál-
kodók reménye folyvást maga előtt látja munkás-
sága célját, a' siker lehetőségét's az eredvényből
ráhárulandó gyümölcsöket; azok pedig, kik ellen a'
csata foly, jó formán nem is tudják, hogy az ütközet

már megkezdett's ehözképest kevésbbé szemések,
nem annyira féltékenyek; sőt nem tudhatva, minő
erőt fejtendhet ki az ügyesen számító ellen, ha rejt-
ve tartott sergeit hirtelen előhozandja's ütközetbe
viszi — folyvást bizonytalankodók, tehát alkudozá-
sokra hajlók, nem ritkán nagy következtésü enge-
délyekre is rábirhatók. — Ez a' hajdankor csatázási
módjára roppant zajt ütett táborával, részint hogy sa-
ját embereit neki bátorítsa, részint, hogy az ellent
elrémítse; előre kikiáltja A-tól Z-ig, mit akarnak ő és
emberei, 's hogy szavainak nyomatékot adjon, tü-
zesen támadja meg ellenét minden oldalról's ez által
egyszerre kimutatja, hogy vezéri tactica nélkül kez-
dett harc az egész, tehát olyan, hol ha az első ro-
hanás diadalmasan visszaveretik, csüggedés szállja
meg a' lármás hőseket, a' másik fél pedig időt nyer
tábor árkai jó karba helyezésére, ujonczszedésre's
betanításra, és hadi szerek gyűjtésére. Míg e' mun-
kálkodások folynak, folyvást figyelemmel tartatik a'
visszavert sereg minden mozdulata, mert tudva van,
miként az újra kezdendő csata ismét rohanás leend,
rohanás, mely ha sikerül, minden el van vesztve, de
a' melly, ha késérőre lel, márványlapra lött nyilként
viszszapattan.

Alkudozásokról szó sem lehet, legföljebb szük-
ség-parancsolta rövid fegyvernyugvásról; engedé-
lyekkel az egyik fél meg nem elégszik, a' másik rész
nem igen pazarolja azokat, mert értésére jutott, mi-
nők az ellen követeléseit.

E' közben a' drága idő szépen halad, a' több-
ször visszavert sereg megújja a' pusztá remények
melletti örökös táborozást, bomladozni kezd a' fey-
és rend (disciplina), egyes csapatok kiválnak az e-
gészből's oda hagyják a' reménysovárokat — 's ta-
lán — talán nem más okból, hanem hogy a' remény-
szegényebb, de birtokgazdag ostromlotakhoz sze-
gődjenek.

Ezekhöz úgy hisszük nem kell commentár; álta-
lányosságban érintettük a' gyakorlatiság és pusztá
elmélet közti különbséget politikai tén, melly
— ne feledjük — cselekvési tér, hol az elvek ér-
tékét tettekből szoktuk megismérni's e' szerint ho-
zunk itéletet az egyes cselekvők nagyobb kisebb
politikai képessége's hivatottsága felől.

Az indokok, mint láttuk, legnemes kutfőből
vehetik származásukat a' pusztá elmélet embereinél
's így épen nem szükséges szándékat gyanusítani a-
kor, midőn a' gyanúsítás elvének szükségese politikai-
akban kimondatik; mert gyanusítani valakit politikai
cselekvése közben nem annyit teszen, mint annak
becsületességét kétségbe vonni, hanem tanainak al-
kalmazhatósága iránt kétségeket támasztva, azok
mohó elfogadtatását akadályozni: mert ki időt nyer,
mindent nyer. Ha új elvek csak azután fogadtatnak el
a' politikai cselekvés irányzóul, mikor azok életre-
valósága egyes alkalmazások nyomán bebizonyult:
nem leend szükségese modorharczra, 's azok, kik előbb
ellen gyanánt álltak egymással szemközt — kez-
tet fogva munkálkodhatnak a' haza fölvirágzására.

Legújabb törvényeink foganata. (folytatás.)
A' birtokképeségi törvényezikk így szól: § 1. „Az
országban és kapcsolt részeiben született, állandóan
lakó's törvényesen bevett bármely vallásu nemne-
mes honfiak, általok bármely ezimen eddig szerzett,
vagy jövőben szerzendő nemesi javakra nézve nem-
messég hiánya miatti nem birhatási ügyron ezen tel
nem háborgattathatnak“. — Lássuk miként magya-
rázzák e' törvényt itthon a' megyékben. Vannak oly-
lyanok, kik mintegy gépileg ragaszkodva a' törvény
betűihez, abban mást nem látnak, mint: *hogy eszentul
nem birhatási ügyron nemnemes ellen porlekedni
nem lehet*; ezek picziny véleménye szerint — nem is
volt szükségese e' törvényt hozni, mert meggyőződésük
szerint, ha t. i. képesek valami iránt meggyőződni,
azt hiszik, hogy ki pénzes volt, azt birtokból ezelőtt
sem mozdítottak el; vannak azonban mások, kik noha
ragaszkodnak a' törvény betűihez's annak külső je-
leihez is, de tudva, milly vitakozások következtiben

szülemlét az, — meszszebb haladva a' törpe betűk kiesinyded jelcinél, e' törvénynek tágan derülő szellemét tartják inkább figyelemre méltónak; ezek egészen más, magasztosb czélokot látnak kötvé lenni ez új törvényhez, és miután tudva, hogy majd minden törvénynek megvan saját jogi és politikai oldala, ez új törvényt is e' két szempontból tekintve, a' birtokképeség czélját (ratio legis) szellemét jogilag abban találják, hogy ki van mondva benne *magányadós-vezéseknél nemes és nemnemes közt a' vagyonbiztosítási egyenlőség, nemesi jószágokra nézve is*; politikailag tekintve pedig nézetük szerint e' törvény célja vagy a' nemesi vagy a' szellemei, — az a' nemesi abban áll e' törvényre nézve, hogy a' nemesi földnek, melyet eddig kirekesztőleg csak az arisztokrácia bírhatott mint tulajdont, eddig csak a' csekély becsese — a' nemnemeseknek megnyitott concurrentiája által növekedjék, a' nemnemes pedig ne legyen többé szabadítékos városok szűk falai közé szorítva, hanem élvezhesse ezentúl szorgalmas munkássága gyümölcsseit az egész hazában; a' szellemei cél pedig e' szövegben öszpontosul: *érdekesség!*

Már ha olly törvény hozott, melynek egyenes, jogi célja az: hogy a' nemnemesnek szabad tulajdont biztosítson a' megyében, nem képzelhetni, hogy ugyanazon törvény a' nemnemes vagyona szabad használásában akadályoztassa; — az nem lehet, hogy miután a' törvény a' nemnemes végre ótalmába véve, magányosak háborgatási ellen biztosította, a' háborgatási jogot a' megyék kezébe játssa és így a' nemnemes tulajdona használatában a' megyék önkényeitől függjön; — az nem lehet szóval: hogy a' nemnemes nemesi birtokra nézve adó járma alá jusszon addig, míg a' nemesség nem adózik, mert az illy adó csak gúny az adóztatókra nézve, — a' valódi igazság, sőt vagyonbiztosítás is, a' köztelherviselésben áll! És mégis vannak, — pedig fájdalom, ez a' nagy szám! kik e' törvény szellemét tulterjesztve természetes határain, eszközöz akarák azt használni — vagy inkább alacsonyítani, egy másik törvény könnyebb behozatalára; — eszközöz használni egy törvényt 's annak célját megsemmisíteni, mielőtt e' törvény csak valódilig fogantatba is hozott volna! — ezt kívánja azok nagy fractiója, kik a' nemnemes birtokot adó alá akarják vetni, sőt vetik is már — szerintök a' birtokképeség egy közös út, melyet mennél inkább gázolunk, annál kéjelmesebb lesz a' háziadó elfogadtatását elérni. Kik e' lépéseket s gázolásokat nem tartják igazságosoknak, sőt épen czélszerűtleneknek állítják, azoknak azt válaszolják: hogy a' nemnemes ezelőtt is adó alá tartozott, és így nem látják okát, miért terjeszszék ki reá az adómentességi privilegiumot azt? válaszolják továbbá, — hogy ezen adóztatás segedelmével a' nemesi földnek egy része minden surlódás nélkül adózni fog; támogatják továbbá a' nemnemes birtokosak megadóztatását azon okkal is, hogy az oppositiónak következetesnek szükség lennie az általános teherviselés ügyében, mert miután annak pártolására föllépett, kötelessége gátolni mind azt, mi az adómentesek számát szaporíthatná. Azonban én épen az ellenkezőben találok következetességet s azt tartom, hogy az oppositiónak vagy is inkább: a' haladó pártnak következetesnek 's kitűrőnek kell lennie azon elv fenntartásában, hogy a' köztelherviselés valódilig életbe lépjen, azaz: hogy a' nemes is adózzék, nem pedig magának a' törvény szellemének ellenére új privilegiumokat arrogálni a' statusnak ezen, erkölcsileg ufolag születendő, polgári ellenében; ez ufolag születendő polgárok pedig, kiket minden esetre szükség a' haza érdekeihez forrasztani: *a' nemnemesek, kik nemesi birtokot szereznek.* —

Három pontba szorítom azon okokat, melyeket ezen adóztatás ellen — meg lehet tán félreértve — de a' legtisztább szándékkal hozok elő. Ezen okok 1je az, hogy ez adóztatás nem törvényes; 2ik az, hogy igazságtalan; 3dik hogy nem czélszerű; — lássuk röviden mindegyiket:

1ször nem törvényes ezen megadóztatás, mert az új törvényben nemcsak szó nincsen adózási kötelességről, sőt, mint felebb láthattuk, a' törvény szellemével is ellenkezik az mindaddig, míg a' köztelherviselési elv egytetemes életbe nem lép. Nem törvényes továbbá ezen megadóztatás, mert az új törvény ingatlan nemesi birtokot privát adásvevésinél jog egyenlőséget ígér minden honfinak, a' megadóztatás pedig e' jog egyenlőséget nemcsak háborítja, hanem háborgatja még a' nemnemes honfinársakat vagyont szabad használatában is; a' tör-

vény tehát ki van játssza, ki van játssza pedig az arisztokrácia 's nemesség által, melynek, ha t. i. anyagi érdekeit kedveli, leginkább kellene azon törekedni, hogy e' törvénynek élénkebb 's valódi kifejlett sikere legyen. Némelyek azzal támogatják e' megadóztatást, mivel a' törvény erről hallgat, és így nézetük szerint maradnunk kell a' régi szokásnál; a' nemnemes úgy mondják, eddigi szokás szerint is fizetett, miért ne fizetne most is? Én szeretném tudni: mi ezen eddigi szokás? hisz illy esetek csak mostan kezdenek előfordulni az új törvény óta? hogyan hivatkozhatni tehát itt szokásra? — Aztán kérdelem: fizet e' a' nemnemes zálogi birtok után? 's ha nem fizet, hogyan vethetjük azt adó alá mostani adómentességi körülménynek közt, kinek szabad tulajdont biztosít a' törvény?

2ször igazságtalan e' megadóztatás, míg a' nemes adómentesen marad, miután a' nemnemesnek az adókövetésben még csak szava sincs; de ha lenne is némi microscopicus vagy homoeopathicus szavazati joga az adókövetésben, minő biztosíték volna ez? — nekia' valódi biztosítás (garantia) a' köztelherviselés, csak ez biztosít vagyont; — de a' hol még nincsen köztelherviselés, mint nálunk a' megyékben, ott, bármily különösnek teszik is állításom, *adómentességi szabadiék nélkül hiában keresünk valódi tulajdont.* A' liberalis, vagy is jobban mondva igazságos párt elismerte már és kimondotta az ország színe előtt hongyülésileg: hogy az adómentességi szabadiék a' többiekre nézve nyomasztó igaztalanság! már halátja ez igazságos párt 's valóban józanabb része a' nemzetnek, hogy ez abnormis állapotot segíteni ugyan lehet, de nem olly könnyen és hamar, mint sok tiszta becsületes honfi kívánna, mit tegyen e' szent kívánat valósalásáig igazságosabbat? azt é: hogy e' igazságátalannak elismert szabadiékok szenvedőleg vagy elnézőleg terjeszszük még azon kevesekre is, kik többnyire szorgalmok és fáradságuk után élve e' törvény következtében azon egyszerű reményt táplálták, hogy adómentes nemesi birtokot magoknak szerezve ezután sem városi falak közé szorítva, sem jobbágyi földek vevéséhez kötvé nem lesznek; vagy azt: hogy míg mindnyájan nem adóznak, e' szabadiékok illy esetben a' nem nemesekre is kiterjeszszük köz megadóztatásunk- vagy köztelherviselésünkig? —

De 3szor nem is czélszerű e' megadóztatás, mert egy részről a' birtokképeségi törvény igazi életbelépését szerföltött akadályoztatja, miután a' nemesi birtok szabad használatában háborgatja a' nemnemes tulajdonost, *ki soha sem fogja tudhatni: mit, miért 's miként és mikor tetszik ismét új terhet a' nemnemes nyakára arónia t. megyei közönségnek?* és így természetesen a' nemnemes nem fog nemesi jószágot venni, annál kevésbbé fog pedig drága pénzen venni; 's kik eddig drága 's többnyire értéktőlötti pénzen vettek is, azon erős hiedelemben vették, hogy illy ingatlan nemesi birtoktól a' nemesek által birtottakhoz képest adómentesek maradnak ezeknek adómentesül maradásukig; 's most mi szörnyen csalakoztak! mert az így szerzett jószágok közül egy sem hozza meg tisztán az érette fizetett busás tőkének — a' beruházást oda nem értve — törvényes 6pentjét 's még is ennek dacára is új adóval terhelhetnek jutalmul annak, hogy a' drágán vásárolt nemesi birtok értékét 's így a' nemesség anyagi gyarapulását 's járt veritékés fillérekkel névelni buzgottak! Mi hasznuk van tehát nemesi jószág nemnemes birtokosainak abból: hogy onus non inhaeret fundo nobilitari azaz: hogy a' nemesi telek adómentes? semmi! sőt annyiban rövidségük világos, hogy mind a' nemesimind az adózási terhek viselésében részesítettek és így két oldalról rovatván meg, két alakuakká amphibimokká bélyegeztetnek illy csempész vagy önkényes bánásmód, szokás- vagy törvényt magyarázat és alkalmazás által. Vajjon méltányosság e' ez vagy igazság? De más részről sem czélszerű ezen megadóztatás, mivel azon kitűzött célt, miszerint ez által a' köztelherviselés kérdése könnyebben 's kevesebb surlódással oldathatik meg, így soha el nem érjük. Azon állítás: hogy e' rendelkezés szerint sok nemesi birtok szép módon juthat adó alá, semmit sem nyom, mert miután a' nemesi birtok nem gondolkozó lény, azon kis következtelenséget sem lobbantathatják szemére, hogy ha majd a' nem nemesből ismét nemesi kézre jut, a' megújult adómentességi privilegium ellen nem fog opponálni nemesi fundus ó nagysága. De szóljunk személyekről, gondolkozó lényekről; kiket szoktat majd szép módon e' megadóztatás a' teherviselésre?

talán a' privilegiált adómenteseket? koránsem! azokat igen, kik, mint városi nemnemes iparüzők, kereskedők, gyárnokok, megyékben pedig mint nemnemes hasznobérlők, gazdák, földművelők 'sat. úgy is eléggé megszokták ott, hol társadalmi állásuk ezt kívánja, az adózást. Azért ha betegek vagyunk 's e' miatt orvosságra van szükségünk, ne kóstitatgassuk azt más által, kinek talán nincs orvosságra szüksége. Minden esetre jobb lesz azonban, miután az adómentességi kórság nálunk igen elharapozott, ha ezt en compagne irtjuk ki 's az orvosságot is együtt és egyszerűen vesszük be mindnyájan nemesek és nemnemesek majd egy szép reggel. Ne rontsuk Uram! ez egyszerű csecesmő törvényt olly tervekkel, melyeknek ha célja szép is, de alapzata méltánytalan 's igazságtalan. Nyomorult volna a' nemzet, ha azon szent ügy elérésére, minő a' köztelherviselés, illy csekély, sikert nem ígéro eszközökre szorulna. Azért ismétlem 's talán nem fogom többé ismételhni: ne szeplősítsük meg e' még valódilig 's kellőleg fejletlen törvényt tiszta 's zengéségi zengésében, hanem inkább érlesszük azt kívánatos virulásra! P. J.

Bécs sept. 29kén. Tek. Szerkesztő ur! nagyon megháborodva olvastuk itt azon nyilatkozatot a' G. ügyvéd urnak, miszerint bizonyos thiró vagy megyei ülnök, szolgabíró, esküdt 's város tanácsbeli emberei, rá mentek és motozási czéljokat jelentve 'sat. 'sat. (míg az épület udvarában szintillyes mixtura volt elhelyezve, megyei és városi fogdmegekből álló) mely eljárás ellen ovást is teszen címzett ügyvéd ur 's jelenti, miképen ő ezen ovását az illető törvényszék-re is beadta, de onnan igen ollyas választ kapott, hogy ezt nem a' törvényszék rendelte így 'stb.

De akármit legyen is a' dolog, annyi igaz marad mindig, hogy a' személyes biztosíték az embernek (habár nem paraszt is 's habár nem tanulatlan is) mindenkor legbecsesb kelléke! És épen ezen személyes bátorság látszik Pesten annyira megrendítettnek, hogy nincs azan mit nevetni, miszerint valaki azt mondá, hogy tanácsos lenne a' világ elibe egy ovást bocsátani hírlapok útján, hogy Budapesten magát minden ember „salvus-conductus“ vagyis biztosítéki parancsossal lássa el... különben oda van személyi bátorsága.

A' macskazene még hagyján; mert többnyire fiatal emberek teszik ezt, kikről föltehetni, hogy erre bérelve vagy megvesztegetve lehetnek is nem is; ha nem, akkor ezt ószinte érzésből teszik a' fiatal vér viszketegének hozzájárultával 's mindenestre bizonyos kitüntetésül; de a' fogdmegekkel patronillirozás olly modorban, mint G. ur leírja, koránsem macskazene... mely (ha félre nem magyaráztatik) még bizonyos érdemül is rovatathat fel az így kitüntetett egyednek, kenyérétől azonban ezt semmi esetre sem fosztja meg, hanem az érintém-szerű megrohanások egyenesen ollyas dolog, mit élethálra czélzó háborúnak is méltán nevezhetünk; mert jaj annak, kihez egyszerű illy mixta processio beköszönt ama porkolábos kiséretkekkel, kivált ügyvédnek! kinek a' benne helyzett bizodalom szokott lenni mindene, melynek buktával bukva van önmaga is örökre és mindenestül! jobb lett volna illyennek vakon születnie vagy hullám közé merülnie, mielőtt ügyvéd lett!... A' nemesb kebelben mindig szánakozást gerjesztő, ha valakinek elbontják vállai közül gombját, de mégis rendes dolog ez akkor, ha törvény útján történik; ellenben vajmi borzasztó, midőn a' törvény ellenére valakinek csak egy hajszálát is vepik ki!

Nagy iszonynyal olvasám bizonyos pörben, hol egyik ügyvéd a' másikat arra emlékezteté, hogy paraszt vérből származott, annál fogva vigyázzon magára, hogy úgy ne járjon, ugymond, mint egykor Kr., ki szinte okleveles ember volt, mint ügyvéd, hanem P. v. gyét legfelsőbb helyen nagyon beszemnyezte 's midőn erre fulminatorium érkezett, föl-pattantak egymás után a' szónokok, és elhatázzák, hogy a' panasz szerzőjét meg kell csapatni, még pedig azonnal; Kr. erről semmit sem tudva, bejött a' gyűlésbe nagy. köntösben, kalpagos- 's kardosan, 's csak azon veszi magát észre, hogy durva kezek markolják meg karjait 's vonozolják a' teremből ki 's a' megye udvarára le, ott leoldják az övet és kardot róla, 's kánpadra terítik 's a' rettentő 25töt (legbotránysabb modorban) elveretik rajta, ki gyalázatos megcsufoltatását annyira sínylette, hogy rövid idő alatt az iró szavaival élve „ex moerore animi contubuit“ lelki bujában elepedt. Én Kr. esetét azután tudakoztam másoktól is 's egy ur szintig adta elő, azt adván hozzá, hogy midőn a' kánpadról legördült, nem birta

magát 's mire utóbb fölvészorgott, két kezével fogván elkínzott részét fájdalmas sírás közt erre fakadt: „canis vestra mater! dedistis mihi!” és hogy csakugyan többé a szobából ki nem ment, 's mivel a vér örökké agyába tolt, rémitő haborodásokban tündött, nem mutatta magát többé semmi halandó előtt, hanem halálos szegyenében nem sokára végkép elemész-
tődött.

Nem rég Cz. . . ügyvéddel történt, hogy 7 határozat egymás után változván feje fölött, a megye tereméből kihurcolták, meg vizsgálózták 's törvény ellenére váltó-ügybe bocsátkoztak; mihez a megyének semmi köze mindaddig, míg a váltótörvényszék, mellyre a váltó-ügy bizva van, meg nem határozza az esetet vagyis tényt 's annak törvényszabta kárhosszosságát. Azonban a megye nem várva ezt, a váltó-ügyekbe (lejárattal) avatkozni kezd 's a személyes bátorságot megrendíti szörnyű dőfést adván a hitelnek is; mellynek emelése miatt létesített a váltó-codex. Kicsoda merészlen! (ez eljárás szerint) váltót, ha forgattatik, elfogadni? vagy pedig ügyvéd váltó-ügyeket elvállalni, ha a váltó-ügyekbe egészen heterogen hatóság avatkozik 's részint hozzá sem érte, részint váltói hatóságot bitorolva zavart okoz! Ide járul még a G. urali bánás is, melly komoly megfontolásra serkenti a törvényes szabadság barátit, hogy a municipalis hatóságot elfajulni ne engedjék 's illyesokról okulva ezentul a bírói felelősséget annál hatályosabban sürgessék. Arra, mit a gyűlésben egy fiatal bíró mondott, hogy „Cz. urnak ez csak szunyogszurás! igen jó anekdoton jut eszembe. . . t. i. Galliciában történt, hogy egy Mandatar (tan mintegy eskütt) egy embert megcsapatott, ki ártatlannak állította magát előtte 's tanúkra hivatkozott; de a Mandatar rá sem hederítve megbotoztatta. A paraszt Kreis-Gommiár (mintegy alispán) elibe járul 's előadja panaszát 's tanúit beállítja 's kisért, hogy ártatlan, mire a Kreis-Gommiár a Mandatar urat elhivatván elibe terjeszti az egész dolgot; mire azonban a Mandatar hildegen azt feleli: „no ugyan! mi a parasztnak 25 bot! . . . annyi” ugymond „mint semmi!” Ere szörnyen föllázad a n e m e s boszszuérzés a Kreis-Gommiár haljában 's kérdezi tőle meresztett szemekkel éles hangon: „micsoda? semmi? 25 bot semmi?” Akkor kinyújtotta Mandatar urat és a 25 csapást elhedgedülteti rajta. A Mandatar panaszra megjárja a felsőbb helyet is, mire azonban a Kreis-Gommiár bebizonyította orvosi láteléttel is, hogy a Mandatar megveretése előtt közzvényben szenvedt 's ezen nyavalyája azóta elhagyta” az jött felőlről reá, hogy máskor a Kreis-Gommiár jelentse föl előbb a dolgot, 's ez uttal azon okból elnézetik a tett mivel — a veretésnek, ugymond, kedvező eredménye lön . . . Ugy van; könnyű kimondani, hogy szunyogszurás, vagy hogy mi az a 25 bot? de bezzeg, ha felelős a bíróság, akkor tudja ám az meg, hogy mi az az igazság? t. i. a köz az egyenlő igazság! melly szerint az igazság alól bíró sincs kivéve: sőt, ha hibát követ el, akkor ő is bűnhődik! képzelje csak valaki, hogy őt ott a közgyűlésben körbe fogják 's tépik ránczizgálják elől hátul, és hurcolják ki és vissza, 's így pár óraig czibálják . . . vajjon nem fog é borzadva elfordulni az illy eljárástól? 's nem fog é legsajátlagosabban fölkiáltani illyformán: „nem! . . . soha sem kell nekem illy hatóság! 's felelősséget fog isten nevében is kérni boldogtól boldogtalantól e földön! Zombory Leopold.

Békes-megye october 6dik 's köv. napjaiban főispáni elnöklet alatt tartott közgyűlésének nevezetes tárgyai ezek voltak: 1.) Széchenyi Istv. gróf-nak közlekedési eszközök ügyében a helytartó-tanácsnál alakítandó osztály elnökeül kineveztetését tudató intézvény örömmel tölté el e megye Rendit 's ő exljának üdvözlésére főispán ő méltósága vezérlete alatti küldöttség járuland Szolnokba. 2.) Az elemi tanodák új rendszere alapszabályit azon ovással vévék a Rendek, miszerint a nevelési ügy kezelése a nemzet jogaihoz is tartozik. 3.) Szabolcsmegyének isméretes körlevele a kormány új rendszeréről — minden tárgyalás nélkül az utasítást készítő állandó küldöttséghez utasított. E megye Rendei józan politikának vallják néman néznia a kormány legújabb mozgalmát, mert fő kormányzójokban helyezett bizalmok sokkal erősebb, semhogy a kormányi új rendszer öcc taggályljal tölthetné el! 4.) Zala megyének körlevele a részek visszacsatlatása iránt pártoltatott. 5.) E megye Rendei Csongrád megyével egyetértőleg ohajtják, hogy a koronás fejedelem az évrnek legalább bizonyos szakát töltsé szeretett magyar népe hű kö-

rében; nem látják azonban hatályosnak e részben megyeileg, hanem országgyűlésileg intézkedni. 6.) Szepes körlevele a már országgyűlésileg tárgyalt katonai kicsapongás elítélésére iránt, vizshangra nem talált, a katonai legfelsőbb törvényszék ítéletében e megye Rendei megnyugodván. 7.) A honti levél kül formája miatt megbukott. A honti főispán-helyettes lépéseit nem helyeslé vagy szépítgeté senki, de közös volt az azokat követte boszankodás, ezentul azonban e megye rendei nem voltak egy véleményben. Egyik rész, a főjegyző felállította amaz elv nyomán indulva, miszerint a megye a pecsétben van jelképezve, formahiány miatt nem vélte tárgyalandónak a honti panaszos levelet, mert magányos, 's nem a megye pecsété alatt volt expedálva; másik rész ellenben b. E. J. bírói utmutatása szerint nem a pecsétet de a KK. és RRket tartván megyének, egészen formaszertintnek 's tárgyalandónak ítélte a honti levelet, mert az nem más, mint azon ok és tény magyarázata, mi miatt a honti Rendek a megye pecsété alatt nem írhattak. Az előbbieket továbbá úgy vélekedének, hogy mind a szabadság mind a municipium érdeke tiltják a honti levél tárgyalatását, mert ezt nem tekinték másnak, mint a honti elégtelenség kisebbség nyilatkozatának; ellenben a másik rész, mellyhez mind a két alispán 's országgyűlési ifjabb követünk csatlakozának, tagadva hogy itt a kisebbség panaszkodik, a honti levél nem pártoltatásában az önkény legyezését 's Békesmegyének jelleméből kivetkőzését szemlélté sat. No de mineka'sok szó, eléggé kiált a tény maga, miszerint a liberalis Békes megye a honti levél felett pálcát tört! 8.) Varasd megyének a zágrábi események fölötti latin javveszékése szelnek bocsátatván Turopolya magyar levele, mellyben e megyének a horvátországi ügyek iránti éber figyelmét megköszönve, ezt továbbra is kikéri, kellemesen hangolá fel a R. R. kedélyeit. 9.) Verőczének egy latin küliratú levele bontatlanul visszautasítatván, a nm. magyar Hely. tanács megkéréték az iránt, hogy ezen akaratoskodó megyét törvények iránti engedelmességre szorítsa. 10.) A nm. Helytartótanács folytonos tiltakozásának engedelmeskedve a KK. és RR. reállottak végre, hogy az eskütti hajduk bocsátassanak el; mindazáltal megkeresik még az illető kormányzókat a hajduk iránt kérésben főispán ő mlgát, hogy a megye ezen ohajtását hathatós közbenjárással előmozdítsa. 11.) A megyei börtönök ügyében véleményező küldöttség terve nagyobb részben elfogadtatott. 12.) Szarvas m. város örökvaltsági szerződésai törvényszékileg megvizsgáltatván, a nm. Hely. tanács elibe terjesztettek. E szerint Szarvas m. város lesz az megyénkben, melly többi testvéreinek a haladás e mezején is, hola szabadság virágai fejlődésnek, utmutatóul szolgál a nevelés, miveltség, szabadságra törekvés 's jóllétre nézve. Szarvas város nem a legutolsó helyet foglalja el megyénkben. 13.) Végre a milly botrányos, olly szomorú eseményt kell említenem. A tény ez: sept. 23kán éjféli utáni két óra tájban a gyomai uradalom (Vodjányer Sámuelé) emberei, u. m. egy számtartó, kasznár, ispán és vagy ötven fogadott bérés, az uradalom megbiztából kimentek szomszédságban fekvő Endrőd faluba az ottani curialistákat a kir. kisebb haszonvételek gyakorlatában háborgatandók. Éjjel törvén az illetők házára, mint rablók puskalövéllel fogadtattak, miből aztán rettenetű verekedés támadt, mellynek már most is olly kebellázitók következtései, hogy az ember elborzad felettök. Elhallgatva, hogy némelly megsebesültek még most is élethalál közt forganak, az almaikból felriasztott nők jedsége annyira megzavarta idegrendszerüket, hogy most is szüntelen remegnek, két gyermeket meg nehéz-nyavalya tör. Mind ezek eléghiven selevelen rajzoltatvák ama panaszos folyamodványban, mellyet a megsérült endrődiek nyujtának a megyéhez, mellynek folytán rendkívüli fenytő törvénysz. küldetett ki hely színére sujtani azokat, kik törvényesség színe alatt raboltak 's igazságot szolgáltatni azon szerencsétleneknek kik a durva önkény martalékivá lettek. A közgyűlés érzékenyen illetődött meg e rablás hallatára 's kérdést támadt az iránt: ha vajjon a megbizó földesur is bűnvádba fogassék e? nem derülvén ki azonban ama körülmény, hogy e kicsapongás a megbizás kifolyása é, a bűnvád egyedül az urodalom emberei ellen rendeltetett meg, kik addig is, míg a törvényszék mást nem határozand, kezesség mellett szabad lábon hagyattak. — D. b. kinek V. S. le igen ke l l e m e t l e n e k viszonyai, V. S. ellen beperlendő bizonyítványt kére magának kiadni a felől, hogy ő mlga

e megyében büntetve nem volí 's hogy mióta V. S. nemes lett, Gyomán kisdedovó nincs 's a templom gyá-molatlan. Kérélmé teljesített. — Ennyit véltem kiemelendőnek a közgyűlés tárgyhalmazából.

Bereg megyéből. Hazánkban, hol a politikai pártok viszonyai ritkán tiszta meggyőződés, de többnyire az egyedek önérdék- vagy önfejűség-szülte nyilatkozatai alá rejtezenek, hol annyi üres szó, de kevés tett olly sok drága perczet temet el nyomtalanul, bajos, igen bajos, szilárd figyelem 's az eszméket éberül kísérő szellem mellett is egyes megyéknek e vagy ama párthoz (haladó vagy conservatív) ragaszkodását állítani, nagyon bajos különösen azért, mert egy gyűlésfolyam, melly a megyék véleményi tüköre, olly tényeket 's határozatokat mutat föl, mellyeknek egyik vagy másik okában rejlik az elvek erre vagy amarra vitetése; innen van Szemere Bertalan egységi elve; innen a jelszó az erők központosítása ügyében; innen, hogy nem értjük egymást; de innen van a nagy Széchenynek is olly lélekkel, annyi hévvel 's olly gyakran kimondott egyesülési elve a kormánnyal. És ez igaz, ez áll, vagy állnia kell, ha valamit valódiilag létesíteni akarunk; mikép? lenne tán a kérdés. Széchenyi szerint: nemzet, mellynek alkotványába szőtt kormánya olly erős, mit vagy csak annak mása, vagy intézőleg hatni vágyó szándékában azt felülhaladó erő képes kívánatára bírni, nagyon nehezen fog egyoldalulag erős és nagy lenni. De itt nem áll az, miszerint semmisüljön meg minden párt, ah nem! legyen meg a nemzeti párt, t. i. a jogért és igazságért vívó párt, de ellenzéki szenvedély 's lélekölő gyűlölség nélkül. Lapok teltek 's még fognak telni e tárgyan mondottak 's mondanókkal; de a jó és célszerűnek ismétlése soha sem ártott az ügynek. Előre bocsátottam ezt, részint megyénk szellemét ábrázolólag, — melly a politikai szintéren tiszta szellemmel, józan és higgadt kedéllyel működik a nemzet, a közjó irányában — működik a kormánnyal, ha jogos, sellene, ha jogtalan — részint a pártok kis súlyegyenése okáért. Fölveszem most azon fonalat, mellyen megyénk G egész nap működve, szilárd 's a jogért sokáig víni tudó szellemet, főispáni helyettes ő n. méltóságának a rendre 's tiszta hazafiságra hajló keble iránt tanusíta. Mult gyűlésünket folyó hó 6kán leendő folytatással rekeszté be ő excja; de mivel sok segítni való van ottan, hol e anyagi szükség a szellemi felett gyakorol tulnyomóságot, hol a feltűnt nyomor sírva esdekel falatért, kiált segélyért véginsége közepett; hol a síri kép könyörré inditná még a puszták vad fiátis; sept. 23ka volt az nap, mellyet ő excja gyűléstartásra körözte, bemutató a Rknek a nm. helytartó-tanács azon intézvényét, melly kínai közt vigasztalást nyujthat a betegnek, hogy már nem hal meg, bemutató azt, hogy leendő kéz, erő és férfi, ki a nyomort enyhítendi, bemutató egy h i v a t a l i o s z t á l y kirendeltetését 's ennek elnökét, a mind szellemiekben, mind anyagiakban edzett nagy férfit Széchenyi István gróft minden hazai közlekedésink, utaink, csatornáink, vízszabályozásink eszközlésére. Örültek a Rendek e tudomásnak, de örültek különösen annak, hogy a tettben nagy férfi választott inség-nyihitőül, ki a haza és nemzet boldogítására ajánlá életét; ki dicsően küzdött az előtérben, midőn a vélemények ébredése zajgó kebleket támaszta föl 's ki az alvó nemzet pangó életének föleleveníté hamvadásra hajló szikráját. Mind a mult, mind a jelen emlékezete után saját levele felolvasásakor — mellyben a Rendek, a több vízinséget szenvedő megyei választványnyal a S. A. Ujhelyben leendő megjelenésökre kitűzött határidő (sept. 30ka) tudatása után sept. 30kára hasonló bajelhárítás végett tanácskozásra hívá meg — kitörő éljennel üdvözöltetett. Tedd nagy férf! hogy a bizalom, melly e pályán, e viszonyok közt leghűbb irántad, soha se önérdék, se önfejűség szikláin ne törjék meg! Tedd, hogy e megye, valamennyi szabályozatlan folyam-mellék, a valódi magyar törzstelep 's vele a nemzet, ez érdemedért is sirodra tűzhesse fel azon repkényt, melly örökítője leendő nevednek 's mig élsz, jelképe öntudatodnak! A választványnak S. A. Ujhelybeni működése felőli jelentés folyó hó 6án a Rendek előtt felolvastatván, a minden tiszamelletti megyében alakítandó társulatok, mint szinte ugyanezeketől Pestre a tárgy felett Széchenyi I. gr. ő nméltósága elnökelete alatt kimerítőleg tanácskozás végett összeülő képviselők választásában teljesen megnyugodtunk 's elnök ő excja e megyébeni társulat összeállása eszközlésére megkérétett, mit is elfogadván azt ugyanaz napon teljesíté is. Mit a lé-

lek önkarat-szülte önállóság után életre föltételez, annak valószínűsége könnyen eszközölhető. A' nemzet 's emberiség szőlit fel titeket derék férfiak! tegyetek 's mentsetek a' meg Tisza- 's mellék-folyami tájait a' gyakori áradások miatt közelgő elsüllyedéstől!

Szönyegre került ezután a' sósémpészeti bíróság kérdését illető felsőbb intézkedés. Egységet a' véleményben, szilárdtságot a' szellemben, küzdést a' jogos és törvényes iránt soroljak é? vagy érintsem é Zsigmond király 2ik t.k. 20.t.cz. 1548: 29d.; 1492: 4d. 1715: 13d.; 1729: 5d, 1715: 18d, 1729: 18d, 1791: 12d.t.cz. keit, melyek említése után határozat- tá vált az ő felségéhez felírás. Ezen törvények szem- pontjából tagadták meg a' Rdek a' kamrai bíróságot.

— Ezek után olvastatott a' nm. m. k. helytartó-tanács- nak a' tiszai malmok elhanyagolását tárgyozó intéz- vény; mi ezzel foglalkodandó választványnak inté- zkedés 's szélszerű jelentéstétel mellett kiadott. Továbbá olvastatott a' tömlőczök rendszeresítését tárgyozó intézkedés. Komárommegye a' keblében léte- ző magány-és hallgatórendszer felüli körülményes tudósításra — hogy t. i. ez mikénti alkalmazás után,

mi fegyelmi javítást eszközöl? megkéretik. — Szö- nyegre került rendőri szolgabíró létesítése felüli h- tanácsi intézkedés, a' pénztárak hogyan állását tuda- kozólag. Elnök ő excja a' szükség mérlegét vevén föl, nyilványtá, miképpott, hol annyi visszaélés, an- nyi huzavona — értve a' paraszt csöszöket és ke- rülöket — követtetik el e' tárgyban, nem annyira a' pénztár hogyanlétét, hanem inkább a' haza rende- lete 's igyekezete legfőbbikét a' politiait kell figyelem- be venni, minek kimerítő felvilágosítása után, a' ha- tározat ő excja véleményéhez módosítva fog felter- jesztetni annyival inkább, mivel az előterjesztett

rendőri bíró jegyzőkönyvéből történt tudomás után az eddigi eljárás 194 ft. 56 krt jövedelmeze a' házi pénztár részire. — Zalának Zaránd, Kraszna és Kö- zépszolnok megyék 's a' Kővári kerületnek hazánk- hoz törvényleg 1836ban megállapított visszacsat- latási tárgyában megyénkhöz érhezett levelét köz- akarattal tettük sajátunkká; alkalmat szolgáltatván ez egyszersmind, a' megyénkben mindeddig foganat- ba nem vett jobbágytelken lakó nemesek adóztatását

rendelő törvény teljesítésére, melynek körülményes állása felüli tudósításra az abban működő választvány, jövő debemberi gyűlésre (mely záródul rendel- teti) jelentését beadni köteles. — A' hus ára 8 krra csökkentett, jövedőre az alispáni próba után teendő hus-árszabás állítatván föl. — Zólyommegye le- vele 's Békésmegye követi jelentése tudomásul vé- tettek. — Olvastatott az utkaparók tárgyában m. k. h. tanácsi intézkedés, az utkaparók szükségessége felül a' Rdek teljesen meggyőződven, választványnak

adatott ki ez intézkedés jelentés-beadási kötelesség mellett, mely egyszersmind az intézkedés minden pontjait felvilágosítsa. Továbbá Hevesm. levelét a' cí- mek megrövidítése tárgyában sajátjokká tevék a' Rk. A' harminczadól érkezett levél következtében, mely- ben ez az utak kijavítását kereskedési szempont- ból kéri, a' lehetőségig leendő eszközzés 's a' hidak állása, hogyan létele 's kitapogatása végett küldött- ség neveztetett. Szepesmegye levelét a' katonai fék- telen kicsapongások megszüntetésére országgyű- léseini törvényhozatal tárgyozó adattal, annyival inkább pártolták a' Rdek, mivel egyik derék főszol- gabíránk jelentése szerint rokon tény fordult elő bizo- nyos katonai csapat megyénkbeni átvonultakor, mely- nek némely tagjai az irántoki bizodalmat nemcsak nem szilárdították, hanem inkább a' polgárok nyugal- ma megzavarásával gyengítették, mi okból a' jelentő főszolgabírónak e' panaszos tárgy bővebb vizsgálat- tétel végett kiadott.

Csongrád megye királyunk ő felségének legalább az esztendő egy részét hazánkban töltése iránt pár- tólást kéro levele, felírásunkkal teendő rokonszen- vünk nyilatkozata után éljennel fogadtatott. — U. Gy. főszolgabíránk jelentése nyomán a' megyénkben fel- állítandó falusi jegyzők micsoda állomásokra kellő szüksége választványnak adatott ki rendszeresítés végett. — Eötvös Tamás táblabíránk népet boldogítani vágyó felszólalása a' kórházak tárgyában vizshangra találván, — a' kinevezett bizottság terv-elkészítés végett öszszeülend. Szolgájon az öntudat megjutal- mazásul az indítványzó szép lelkének, ki fáradhatlan meggyőző boldogítására célzó tényeiben, ki félre téve az önző keblek rideg- és hidegségét, ví és küzd, míg ezélt nem ér. — Olvastatott a' megyénkben létező

tűzkármentesítési bizottság alapelvét kifejtő jelen- tés, mely a' nm. m. k. h. tanács 2631 szám alatti in- tézkedésére fölküldetni határozatolt. Ha van eszme- népet boldogító, ha van egyesülés nemzet javát esz- közlő, ha van az anyagi szegénységen valami segítő, az, a' tűzkármentő társulat. Megyénkben mult 1844 november 1én vette működési kezdetét, 's már is 29 család 1931 ft. 42 ezüst kr. kifolyásával részesült az- azon jótékonyaságban, mely nélkül (egy kettőt kivé- ve) koldusbot leendő kalauzok e' nyomorú életben. Ha a' politia maga rendszeres körébe áll 's lelkes örkö- dők intézkedése alá bizatik, a' statusnak soha veszé- lyes nem lehet semmi egyesület állása. 'S nem is áll azon elv: „hogy a' lakó pénzvagyból is meggyújtja lakát“ mert az illy egyed már tömlőczös gonosztevő 's előbb a' másét kellett meggyújtania próbául meré- nye sikerülésének; de különben egy pár illyes soha nem teszi a' status többségét, általánosságra nem vitethetik 's így káros sem lehet. Milly boldogság 3, 8, 12 — (mert ezek a' fizetési megkivántatóságok az éghetőség nyomán, szalmás 12, zindelyes 8, cse- repes földél 3 kr.) — ezüst krt fizetni 100 pft. tiszta tóke- haszonnal, azon pénz után, mely óranegyedig tartó kedvet alig képes eszközölni a' tivornyán — család- ját menti meg így a' szegény végveszélytől.

A' tűzkármentesítés a' haza keblében csak boldogíthat 's pénzt, erő és anyagi hasznot hozhat a' ha- za oltárára. Minek fizessünk mi pénztenek ezért is a' külföldnek? Ezután szönyegre került a' számos szolgabírói jelentés 's több helytartótanácsi köröz- tetés. Sz. L.

Mármaros közgyűlés. Sziget sept. 29én: Tisztújításról fogva sept. 22én kezdődött jelen köz- gyűlésünk volt első, mely főispáni helytartó ur el- nöksége alatt tartatott; midőn országoszeret a' gyű- lésekben vagy azok alkalmakor elkövetett magash és alsóbb önkényekről olly sokat olvasunk a' lapok- ban, jól esik nyilvan elmondhatnunk, miszerint me- gyénk mind ezektől ment és a' vitatkozások sze- mélyeskedést kerülve, csapán meggyőződés - szülte okok kifolyásai 's határozatink mindenkor a' többség kívánata szerint mondatnak ki, és így ámbár a' köz igazgatás erélyes elnökség által vezetettik is, mind a' mellett soha sem éreztük kevésbbé annak nyo- mását, miután mindenki átlátja, hogy a' nélkül jólét- re egy megye sem vergődhetik. — Mi a' gyűlési tár- gyakat illeti, felsőbb parancs által, fölírásunk követ- keztében Inkey Imre k. biztos e' tehertül felmentett 's helyébe megyei főispáni helyettesünk Szentpáli László ur neveztetett ki — egyszersmind a' nm. hely- tartó tanács a' tisztújítás tartatását az illető biztosság munkálataig felfüggesztette; noha megyénk — ezen parancs után már tisztújítását megtartotta, minde- mellett a' megye azon törvényellenes elvben nem osztoz- hatván, hogy t. i. a' megyének biztosság-alatti állása tisztújítási elhatalasításra elegendő ok lenne, ez ellen felirt. Továbbá a' Helytartó tanács meghagyta, hogy az 1832. 11. t. cikklet három hónap alatt foganato- sítsuk, mire nézve a' megye a' lépéseket meg is tette. — Megyénket Széchenyi István gr. urnak királyi ke- gyelmeiben részesítettése örömmel lepte meg 's a' gróffal e' megye azt tudatni fogja. Szöllősy Balázs Szigetenfelső engedelem nélkül könyv- és szépmű- kereskedést állítván, a' helytartó-tanáctól lekül- dött parancs által kérdőre vonatni rendeltetett ezen tetteért, egyszersmind a' megye utasított, hogy ezen könyv- és boltba az illető felügyelőnek lehető szabadon behatolást iránt a' szükséges rendelkezéseket tegye meg, — mely parancs — a' megnyitónak azon felelete mellett, hogy ezen kereskedésre nézve azon törvény, mely a' kereskedés szabadságát megállítja, semmi kivételt nem tevén, miután kereskedési cí- mének bejegyztetése által annak eleget tett, mind- addig, míg az 1840. 16. t. cz. el nem töröltetik, fel- söbb helyre kiváltságlevélért nem folyamodhatott — semmi részben sem fogadtatott el. — A' honti levél, bár nem vétetett is törvényes kellekkel bíró körle- vének, — megyénk azonban illy nemű kihágásokat nem nézhetvén el, az mint petitio tárgyalatott 's bár egyik k. ügyész fenyegeté a' megyét, hogy az oppo- sitio kihágásai miatt a' kormány a' reform téréül lépél, mindazáltal miután egyik jeles szónokunk ki- fejezé, hogy az illy zavarokat eddigelé az ugyne- vezett oppositio emberei nem kezdték, de hogy illyeseket a' kormány helyesellen, sem képzelní, sem a' kormány tétével azonosítani nem lehetne, ő felsége megkéretett, hogy azon esetre, ha az irt körülmények állanak, a' megye belbékéjének visz- szaállítását, minélelőbb kegyeskedjék eszközöltet- ni, miután ezen körlevél épen elnöki önkénykedés

ellen panaszkodik. Nem láttam helyén kívül megyénk főispáni helytartójának jellemzésére is az- azon nyilatkozatát érinteni, miszerint mult gyűlésen az menvén határozatba, hogy a' megyéhez jövő leve- leket csak a' feleletre vonható alispán bonthatja fel, miután f. helytartó ő nagysága felszólítására is, jelen közgyűlés e' határozatnak azon értelmet nem kívánta tulajdonítani, hogy ezen határozat a' megye helytar- tójának csak távollétére szól, mivel magára nézve azt 1723: 56. t. cz. értelmében sérelmesnek vette, bár tiszteli a' megyei határozatot, de elnöki jogai biz- tosítása végett kénytelen ezen határozat ellen felsőbb helyre folyamodni; ezen törvényes nyilatkozata tisz- telt elnökünknek annál nagyobb rokonszenvet ger- jeszte bennünk, mert az önhatalommal élés mind két részről igen nehéz surlódásokba bonyolíthatta volna e' megyét. — Örömmel lepte meg a' megyét azon hi- vatalos tudósítás, hogy Szigeten a' kisdedovás nagy eszméje valósággal is életbe lépett, — mivel a' tö- mérdek fáradalom és küzdelmekért a' jó czél teljesülte a' kebelnek elég jutalmat ad, elhallgatom azon nevet, melynek az emberiség csak e' tettért is annyival adó- sa leendő, de annál nagyobb aggályt szüle azon több rendbeli hivatalos előterjesztés, melyekből meggyő- ződött a' megye, hogy ezen fogyasztó megyének sze- gényebb osztályát az inségtől feltélen sörzenne kell; a' buza ára már is 18 vft. ruggott 's midőn természet- vényünk alig lesz elég e' megyének az esztendő har- madára és szegényebb lakosink nagy része az utóbbi szük három év alatt marháiból is kipusztult 's így olly drágán — ha lenne is — gabonát, nem szereshet — a' kiküldött választvány előterjesztésére, ő felsége sebes postán megkéretett, hogy az uradalmabeli magtárakba több ezer mérő gabonát lenne besze- reztetni kegyes, honnan a' lakosság vételi áron kap- hasson életet, 's hogy tavasszal több ezer lakos az éhségtől megmentessék, kegyeskedjék bizonyos ki- jelelt közmunkákra segélypénzt nyujtatni, mely munka mellett élelemvételhez bár mit is érdemel- hessenek, 's a' zomszéd tartományokból az élelem- behozatalt jelen évre vámentessé tenni 's mivel illy nyomasztó helyzet mellett is, a' több száz katonának e' megyébe lett szállásztatása miatt az adót egy ne- gyed részszel a' megye fölemelni kénytetett, — meg- kéretett a' nm. H. t. tanács ezeknek innen leendő el- küldetésére. Pelikán József szigeti főesperesnek a' közgyűlésben adta át b. Sztojka Imre ur a' gazdasági egylettől részire kertészeti érdemiért leküldött ezüst emlékpénzt. Több körlevél — mint a' zalai és eson- grádi pártoltatott, egyébként jelen gyűlés inkább a' beligazgatásra intézven figyelmét, a' megye jólle- tére célzó sok jó rendelést tön. Szöllősy Balázs.

Tolnamegyei közgyűlés. Szegvár octob. 12én. Egy középponti főbíró, szolgabíró és ügyész- nek szüksége, felsőbb helyeken is elismertvén, ezen hivatalok betöltése iránt főispánunk ő mlga ál- tal october 10re közgyűlés tüzetett ki. A' számosan egybegyűlt RRhez intézett üdvözlő beszédjét elnök- lő főispánunk a' közügyek iránt viseltető félremagya- ríthatlan lelkesedéssel fejezé be, midőn e' megyének hozandó végzésit a' megye és haza javára felviru- landani ohajtotta. A' főnérintett középponti hivatalo- kat rendszeresítő királyi intézkedés felolvasatása után, elnöklő főispánunk, mint tisztújítási határidőn kívül, a' mondott hivatalok betöltésére gyakorlatilag kinevezést hivatalával ösz- szakapcsoltnak tudván annyival inkább, miután szo- kottnál újabb nemű hivatalok jelenleg nem állítottak fel. A' kinevezés előtt szót kért M. J. és mint Tolná- ban eddig nem létező hivatalokat újaknak tekintvén, az 1599: 23d. 1723: 56d. és több felidézett t. cz. értelmében annyiszor, a' mennyiszor a' szükség ki- vánja, a' tisztválasztást mellőztetni törvényellenes- nek tartja, mivel alkotmányos országunkban consti- tutio ellen cselekedni nem szabad, mi okból az alkot- vány szerű szabad választást sürgeti. Többen szól- tak e' tárgyhöz 's elmondattott: miként e' megyében di- vatozó eddigi szokás tanúsítja, hogy a' megye ajánla- tára 's kijelölésére történtek a' főispáni kinevezések, ezt most is életbe léptetni kívánták; mások ismét pél- dákat hoztak fel korább időkől, mikkel a' gyakor- latot ellenoldalról bizonyították. Fel voltak továbbá az 1723: 56. t. cz. ezen szavai idézve „singulo tri- ennio, vel etiam citius necessitate mutationem quam- piam in officialibus instituendum exigente, Sedes restauratorias indicere“ mellyek szerint, mint ns Fejér megyében is történt, a' szabad választást kiküszöbölni nem szabad. A' fejérmegyei választásra főispánunk azon felvilágosító megjegyzést tevő, miképp ottan a'

törvényes örségre mondá, a' választatától f... hoz, mi... vén az e... te törvény... lelés old... harezolt... „nevez... mlga jog... czel Béla... czet, tisz... vezte ki... Szegvár... főbírónk... 's mindan... nyerhetj... rehajtás... része —... bíróság... nök A'... ismérés... sa nevez... éljenzés... zott már... nai kihá... levele, m... elintézte... pusztá... polyanak... gán-foly... röss Laj... gyöt a' t... october... 's még ne... jaikról a... kal a' fi... vakaróz... füstölgy... zéssel fe... ha a' kés... jó borokk...
Tis... Namén... helyről... csésen n... elfogad... nácskoz... okozta... töleg cs... hetőleg... szükség... torkolat... tanácsk... vállalko... nem hel... dulas. K... hogy t. i... társulat... hézség... szabály... hogy a'... nevezte... nácskoz... megkiv... szerzés... tében k... déka p... höz —... pest az... hozzáj... a' teend... mékeny... vissza... 's a' kir... kozás...
Istvá... szerenc... juk, f. h... onnan n... Közel... akkor... előtt m... ban rej... kör me... léttel d... kább bit...

törvényes örségre mondá, a' választatától f... hoz, mi... vén az e... te törvény... lelés old... harezolt... „nevez... mlga jog... czel Béla... czet, tisz... vezte ki... Szegvár... főbírónk... 's mindan... nyerhetj... rehajtás... része —... bíróság... nök A'... ismérés... sa nevez... éljenzés... zott már... nai kihá... levele, m... elintézte... pusztá... polyanak... gán-foly... röss Laj... gyöt a' t... october... 's még ne... jaikról a... kal a' fi... vakaróz... füstölgy... zéssel fe... ha a' kés... jó borokk...
Tis... Namén... helyről... csésen n... elfogad... nácskoz... okozta... töleg cs... hetőleg... szükség... torkolat... tanácsk... vállalko... nem hel... dulas. K... hogy t. i... társulat... hézség... szabály... hogy a'... nevezte... nácskoz... megkiv... szerzés... tében k... déka p... höz —... pest az... hozzáj... a' teend... mékeny... vissza... 's a' kir... kozás...
Istvá... szerenc... juk, f. h... onnan n... Közel... akkor... előtt m... ban rej... kör me... léttel d... kább bit...

törvények által új nemű és külön körret. i. mezei rendőrségre kijelölt szolgabírákról, itten pedig mint már monda, a szokott bírói hivatalokról van szó, mikben a választó fal elég világosan ezek kinevezését hivatalától függőnek állítja. Sokan szólottak e tárgyhoz, míg végre első alispánunk bővebben fejtegetvén az eddigi szokást, mely Magyarországon szinte törvényes erejű, taglalgatá a kinevezés és kijelölés oldalait, melyek a kinevezhetési jog mellett harszoltak. Illy hosszúságú fejtegetés után általános „nevezzen” el lett kimondva a többség akarata s őmlga jogával élni kívánván, főbírónak bonyhádi Percezel Bélát, alszolgabírónak nemeskéri Kiss Ferenczet, tiszti ügyésznek tótváradjai Kornis Antalt nevezte ki, hatáskörük kizárólag a központra azaz: Szegzárdrá szorítottván. Van már most középponti főbírónk, van szolgabírónk, sőt még ügyészünk is, s mindannak ellenére még egy kis szóbeli perben sem nyerhetjük tőlük az igazság megállapítását és végrehajtását, mert esküfölk, mint a bíróság kiegészítő része — nincsen, felírással járunk tehát, hogy a bíróság kiegészítése illy uton szinte eszközöltetnek. A takarékmagtárak iránti intézvény hálás elismeréssel, Széchenyi István grófnak királyi biztossá neveztetését tudatni intézvény felolvasatása pedig éljenzéssel kísértetett. — A megyei levelezések között már lankadtabb vitaközéssel Szepesnek a katonai kihágásnak nem kellőképen büntetését panaszoló levele, minthogy ezen ügy a törvényes bíróság előtt elintéztetett, különben pedig a panasz Szepesnek pusztán előadásán alapul, nem pártoltatott. — Turo-polyának ismétetes sérelme tudomásul vétetett. Magán-folyamodások felvétele után m. főispánunk Erőss Lajost, Boecor Józsefet és Smalkovics Györgyöt a táblabírák sorába igtatván, a gyűlés szét-szözlött. Évnyegyed közgyűlésünk nov. 24-én leend. October elejétől a szüret nálunk is folyamatban van s még némelyek bodorfüstök között szűrőgetik kád-jaikról a savanyú nedvet, mások, kik várakozásukkal a fűrtöket érleltbekek kivánták varázsolni, vakarózva kérik a mai napon komolyan beköszöntött füstölve bujdosó felhőket, hogy az elkezdett eső-zéssel felhagyni szíveskedjenek. — Borunk elég lesz, ha a késő szüretelőket az esőzés meg nem húsítja, jó borokkal is dicsekedhetünk. — Rendes levelező.

Tisza-szabályozási tanácskozás vásáros Naményban. Széchenyi Istv. gr. ő nmsga S. A. Ujhelyről utját Bereg felé vevén, V. Naményba szerencsésen megérkezett azon szolgabíró kíséretében, ki elfogadására a megye részéről kiküldetve volt. Tanácskozás-előtti napon ő exja megtekinté a vízár-kozta szörnnyű dulásokat, miknek szemléltén hihe-tőleg csak erősbült nagy lelke föltétele: erejétől tel-hetőleg siettetni az árvíz által annyira szétült vidék szükséges állapotba helyzetését. Másnap a Szamos torkolatát s elpusztított utromokat megtekintvén a tanácskozásban előterjeszté, miszerint a szabályzási vállalkozásoknak kivánt sikerük csak úgy leend, ha nem helyérdeki, de orv. szempontból történik a kiindulás. Kettőre figyelmezteté főleg az egybegyűlteket; hogy t. i. társaságok alakulása eszközöltessék, mely társulatok — a majdan előforduló technikai nehézségek könnyebb legyőzhetőse tekintetéből alap-szabályilag kijelölt hatáskört nyerjenek; ezenfölül, hogy a terv mikénti létesíthetése iránt küldöttségek nevezteszenek, majd Pesten önmaga elnöke alatt tanácskozandók. Érinté még elnök ő exja a vállalatra megkivántató költségek honnan eszközölhetendő be-szerzését, s miután közbevetett kérdés követke-zésben kijelenté, mikép a kormányának komoly szán-déka pénzzel is járulni a nagyszerű terv sikerítésé-höz — azon meggyőződését is kifejezé, mihez ké-pest az illető megyék s egyes birtokosok arányszerű hozzájárulandásukra annál inkább számot tart, mivel a teendő költségek a nyerendő föld mennyisége s ter-mékenysége által sokszorosan fognak kinekkinek visszafizettetni. Bereg, Szatmár és Ugocsa megyék s a kir. kincstár tiszaujlaki bizottai voltak e tanács-kozás részesei f. oct. 3-án.

Budapesti napló. (Oct. 19-kén) Széchenyi István gr. ur ő exctája tiszai utjából folyó hó 16-kán este szerencsésen visszaérkezett Pestre, s most, mint hall-juk, f. hó 21-ke vagy 22-kén Bécsbe szándékozik indulni s onnan november 2-ka s 4-ke közt Fiumében megjelenni. — Közel állunk tán Pestnek légszeszszeli kivilágításához; akkorra reméljük, hogy azon fők is kitisztulnak, melyek előtt még nem világos az, miszerint nem szétszakadozás-ban rejlik az egyesülés magva. Különös, hogy mind a két kör megelégtülését hánytorgatja ketté szakadtában s jól-léttel dicsekszik; pedig tán épen akkor érezzük legin-kább bibéket, midőn azt minden utonmódon leplezni akar-juk. — Lendvayné mint Julia a színpadi erkélyről lelété-ben lábsérülést szenvedett s e miatt a másnap Komlósy Ida javára adandó Végrendelet elhalasztatott. Nincs é valami titkon munkálkodó szellem, mely a rendezőség tudtán kívül eszekekedve járjalja át a bonyolult színi gé-pezetet, s oda törekszik, hogy a mi jó volna, se történhes-sék rendén? — A kerepesi dologház megbúvított; a lapunkban említett bűvésznő ugyanis annak javára egy előadást rendezvén, ez olly jövedelmentlenül ütött ki, hogy még a ráfordított költség sem került meg s így a dol-gházra aligha árjegyzéket nem küldöttek, minél fogva kénytelen kellett len adósságba kevered-dett volna, s z e g é n y! Egy megjébből azon tu-dósítást vettük, hogy ott az emancipatio még igen kurucz-lábon áll, azaz hogy ezuttal nem sok szerencsével tánczolt; — az ottani főisp. helyettes iktatási ünnepélyekor táncz-estély adatván egy vagyonos izraelita kereskedő na egy forgóra a kisasszonyok egyikének karját kérte; ezt lát-ván egy főbb tisztviselő, kérdé a kisasszonyt: nem fél é nagysád hogy rá ragad valami? a s értett ifju panaszá-ra azonban irt nem adhatunk. — Hirdetvények után ne-vezetes vállalat készül létesítetni Vahot Imre a Pesti Di-vatlap szerkesztője szándéka szerint; i. Magyar föld és népei eredeti képekben; a vállalat cél-zerüleg alkalmazva hasznos és tanulságos leend; az i-kereszoveget csak annyiban itélhetni szükségesnek, hogy a munka több részvevőt találva könnyebben juthasson lé-re, e fölött a németajkuk is ismételkedjenek meg magyar földünk ritkaságai s népeivel; — noha más részről mi ma-gyarok magunknak sem, nem hogy másoknak lennünk, e-leget irkálni elegendők, — teszik ezt eléggé azok, kiknek inkább kellene tanulni nyelvünket, hogy minket értsenek. A Spiegel már úgy is előre tapsol s némi igénytellet szól fel, miszerint reményli: hogy Vahot ur kissé több né-metséggel fogja írni a szöveget, mint a programot köz-lé. Ez is jó, Magyarországon. — Tapasztalásból okultunk, miszerint megparasztosodni azaz magyarodni néha jó és hasznos! Némileg felvidulva vettük azon meglehetősen hírt, mikép Sz. asszonyosság, ki budai leánynevelő intézeté-ben gyakran mondogatá, hogy ő nem akarja nőreményin-ket elparasztosítani vagyis magyarokká nevelni, s vevén multkori róla szóló közleményünket, hirszerint intézeté-ben rögtön valamennyi tanulványt ma g y a r u l taníttatni rendelt, egyetlent kivéven, mely a roppant metamorpho-sist különösen tüntetné ki. Ki hitte volna, hogy a nemzeti-ség-elleni törekvés illy ingatag lábon áll! azonban a példát igenigen szépen köszönjük. — A vasut mellett igen botrányos jelenet történt mult napokban: egy kevésbé jó-zzan nőszemély a nemdolgosoknak tilos, de örrel el nem lát-tott helyre férkezvén onnan keményen visszautasított, mit talán mámoros állapotában meg nem értvén pajzán gyer-mekekre bízott, kik őt, boglyas fejéről rongyait letépvé, ruháit, kezét lábát szerteszét rángatva s b. olly illetlenül ingerelték, hogy a szerencsétlen állathoz hasonló óbega-tások közt szabadkozván, csak folytonos lökdözések közt menekülhet ki zaklatásai közül, s a jelen volt bámuló tö-meg türelmesen nézte, sőt nagy része fővárosi élvezetvá-gyu természeténél fogva gyönyörködött is benne, s van példa, hogy illy egyes üldözött kénylapdát pártoló ember-harát különös szerencsésének tarthatja, ha csupán kineve-tik, míg néha emberbaráti védelme ütlegekre is tehet szert. — Minap a király-utezából egy szekeren fődözetlen holt testet vittek a kerepesi uton, tehát egész más városrés-zben fekvő kórházba, annál nyilvánosabb példájaul emberi halandóságunknak. A kocsis s mellette ült drabant olly kedélyesen mulattak egymás mellett, mintha csak szénát vinnének, sz. Mihály lován. — Mult szerdán egyik szől-utcai ház második emeletéből egy gyermek esett le; ötü-dik, ki e tájon illy szerencsétlenül zúzta össze magát; kórvizsgálat az életnek semmikép sem történhető meg-mentetését bizonyítá s másnap a szerencsétlen csakugyan megszűnt élni. Mondják a háziur nemes ember s lakóji nem is mernek zúgolódni az alacsony lépeszeti parkány miatt. A szüret egész környéken végéhez közelget; az idei szől-ő egyáltalán olly szerű, mint a szerelmi csók, mely elő-ször édesnek látszik ugyan, de képnk tőle utóljára mégis elsavanyodik. — Nem sokára azon hírel lejjük meg a kö-zönőséget, hogy Dunánkból a hajóhidat kiszédték; a bon-togatást egy rakoncátlan teher-hajó (Atilla) már e héten megkezdett. Ez iskolai évkezdeten mind a tanodabeli mind egyetemi magyar születési tanulóknek s mind a két nőne-mű nevelőintézetbelieknek, kik a francia nyelvét saját-jókká kívánják tenni, valódi meggyőződésünkből ajánljuk Peláthy István magyar hazánkfának, s Utmutatását a fran-czia nyelv kiejtéséhez magyarok használataul alkalmazva: Sadr. Budán Gyurián és Bagó betűivel — az e kis mun-kában világosan szerkesztett szabályok rövid példákkal a magyar ajkót, hogy azt értelmes és finomabb árnyéklát s magyarzatban meg fejte bármimás hosszúság kül- vagy bel-földi nyelvtanban nem találhatni; mert ebben tiszta ma-gyar ajkak magyar hanghoz illesztve tolmácsol minden be-tűhangot.

A m e r i k a .

Mexicói és veracruzai tudósítások a Texas miatti háborút illetőleg még folyvást homályosak; a bel-ügyekre vonatkozólag azonban némi felvilágítást ad-nak, melynek nyomán következtethetni, mikép az olly fenhirdetett háboru csakugyan elmarad, mivel Herrera cabinetje, mely don Manuel del Pena külügyi, don Jose Berdo Conto egyházi s igazságügyi, don Pedro del Castillo pénzügyi, Pedro Maria Anaya had-és tengerészügyi miniszterekből áll — olly pénzza-varban sanylik, minél fogva a legszükségesebb napi

kiadásokat sem fedezheti, innét történt, hogy a Texas ellen fellállított 7000 főből álló tábor, napidíját meg nem kaphatván, eke s kézműi volt foglalkozása mellé állott; mely váratlan esemény Parades tábornokot a sereg főparancsnokát annyira felboszantá, hogy ezen hivataláról azonnal lemondott s a fővárosba in-dult s onnan ismét mezei lakába — heverni! Egyéb-iránt az egész köztársaságban a zavaros mozgalmak annyira elhatalmaztak, hogy a rend-fentartás, igaz-ság-kiszolgáltatás, törvények iránti hódolat és pol-gári kötelességek teljesítése csak itt-ott — elvéve tapasztalható; mikbül következtetve sokkal több hi-hetőséget találhatni azok jövedülésében, kik Mexi-cót egy minélelőbb kitörendő polgárháború előkü-szöbén látják, mintsem kik azt állítják: hogy Mexico Texas visszafoglalásaért az óriás éjszakkal folyta-andó háborút meg akarná kísértetni. — A mexicói kormánytól tartózkodó francia követ pedig báró Alleye de Cyprey, mivel azon sérelmért, melyet szol-gája elsöva miatt némely mexicói polgárok által ál-lítólag szenvedett — illő elégtételt az ottani minisz-terségtől nem kapott, közelebbi alkalommal utleve-lét kérte ki, spanyol követ de Castro urat bizván meg a kérdés eldöntéseig a Mexicóban tartózkodó francia alattvalók pártfogására. E történet az annyi bajjal küzdő mexicói kormányon aj sebet ejtett, t. i. egy hal-talmas udvar irányában a bizalmatlanság sebé; egyébiránt az illető kormány lojalitásáról nehéz föl-tenni, hogy — mint liberalis nemzet kormánya — több tekintettel ne lenne az emberjogokra — mikre a fran-czia olly lelkesen tud hivatkozni, — mint képviselője volt. — Nyugat-Indiából Southamptonba érkezett Clyde gőzös cubai és az angol nyugat-indiai sziget-ekről hozott érdektelen tudósításai közt Veracruzról is juttatott magányleveleket, melyek sept. 1-gig terjed-nek, ezek is valószínű fenérintett silány helyzetét a köztársaságnak s pénzügyeire nézve még azt is em-lítik, hogy Mexicónak — mely Éjszakamerikával ha-dat akar viselni (?) statuspénztárában egy tallér s in es, s hogy napi kiadást két mexicói bankár gaz-dag uzsora fejében monopolizálgatja. Veracruz azon-ban harcziara modorával még eddig sem hagyott fel; sőt az öbölhez közel épített védvart újabbán mellék-szárnyakkal erősítetté s nehéz álgúkkal rakatá meg, s az őrséget 250 pattantyussal szaporitá; ez-zel az illető tartományt az akarjátán mutatni, hogy az egyesült statusok hadának eddig el lehet ugyan jö-nie, de tovább nem (?)

Franciaország.

Oct. 6-án Leopold belga király családostul és Montpensier herczeg St. Cloudba Lajos Fülöp tisz-teletére megérkeztek. Wheatstone — a villany-te-legraffeltalálója legújabbán e fajú olly készítvény-ről tesz említést, miszerint Franciaországot Angliá-val — nem tekintve a közbeszorult tenger-akadályt, közlekedési kapcsolatba hozhatja, még pedig az e-gész készítvény két hónap alatt létesíthető s telje-sen használható is. — Don Carlos és neje Marsaille-ből oct. 3-án néhány hű spanyol kíséretében Aubagne és Requevairén keresztül Olaszországba utaztak el. — Habár Franciaország Maroccoval kötött is szer-ződést, minél fogva a két hatalmasság birtokhatár kijelöltetvük, s kölcsönösen biztosították egymás-nak nem háborgatására; az utóbbi mégis — egy-látszik — a pillanatig legyőzött, de élő Abdelkader-hez inkább vonzódik, mint az ünnepélyes szerződés-nek általa is aláírt holt betűhez; így az algiri Akhbar közli azon szerencsétlen ütközetet, mely Montagnas ezredes és Abdelkader közt történt, kinek serge na-gyobb részt maroccai katonákból állott; „a francia hadosztály — így ír a — nevezett lap — Sidi Brahim állomáshoz jutván, magát minden oldalról számos lo-vasság és kabylok által látta körülvéttve s ezek ál-tal utjokat elállva. A dolog csakhamar ütközetre ke-rült s hogy a csata elszánt és férfias volt, kitetszik onnét, hogy rövid pillanatok mulva a francziák mind-nyájan, tiszték és köztvéteek — az ütközetteren el-hulltak; ide nem számítva azonban a kissé távolabb álló orleansi 80 vadász katonát de Goreaux kapitány vezérlete alatt, — ki egyedül maradt a haditisztek közül életben. Ezek öszszesített bátor erővel utat nyitának egy közel fekvő állomáshoz, hol magokat besánczolák s az ostromló ellenséget hősileg fogá-dák. Abdelkader többszörös megrohanást parancsolt, de mindannyiszor vesztéssel győlematott visszsa; kimélni akarván tehát népet az ostrommal felhagyott, s miután a francziák két nap és éjen át álom és éle-lem nélkül virasztottak, felszólítá őket az emir: ad-nák fel az állomást s ő megesküdt, hogy az őrségből

Anglia.

senkinek sem fog egyetlen hajszála is illetetni; hozzátevének még: „ti emberbarátilag bántok foglyaitokkal: nálam hasonló bánásmódra számíthatok. „Habár a parányi órhad legesüggestőbb helyzetben volt is, mind a mellett hű akarván maradni katonai esküjéhez 's a bátorságban több dicsőséget látván, mint a gyáva önmegadásban: az emir ajánlatát visszautasítja. Abdelkadernek nem levén ideje várakozni, a sánczok alól elvonult, magával vivén táborának egy részét, de a megszállottak szemmel tartására is hagyott erős osztályt. Alig tünt el a megszállottak szemei elől a főtábor, midőn ezek a sánczok mögött kirohannak és szuronyaikkal a sűrű ellenségen át törvén Djemma Ghazanout felé sietnek 's ez utjokban az ostromhelytől mintegy mérföldnyi távolságra haladhattak, midőn újabb kabyl csapat rohanja meg őket; itten ismét véres ütközet kerekedett, melyben először is a vitézül harczoló és kormányzó kapitány lövetett le, katonáji pedig, hogy az ellenség közülök egyet se kerithessen elevenen birtokába — egy lábíg holt teste mellett konzoltattak le. Ez alatt Djemma Ghazaoutba érkezett egy huszár, mint a két hadosztálynak egyetlen élő maradványa 's tudósítja a francziákat a történetekről, kik azonnal a vérengzési téren terelve, ugyanitt 450 hős francziát lekasabolva 's 14et féléletben találtak. Mihelyt e gyászúrn Franciaországba hatott, a miniszterek azonnal St. Cloudba siettek, hol a király elnöklése alatt ülés tartatott; ennek eredményét a Messenger oct. 7kén közli, „a király úgy mond — megparancsolá: hogy hat ezred gyalogság 's két ezred lovasság azonnal Oran tartományba szállíttassék. Islyi herczeg 's tábornagy Párisba jön 's vegye át a fővezérséget. Bugeaud 's Soult távollétök miatt ezen ülésen jelen nem voltak, azért telegraph által fognak tudósítani. Bugeaud annál inkább fog ennek örvendezni, mert általa kedvenczterve van létesítve, miszerint Algirban 100 ezer fegyveresből álló táborral saját nézetei szerint intézkedhetik. Lajos Fülöp oct. 6kán lépett korának 73ik évébe. Ezen születésnapot fényes pompával szándékoztak megülni a tuillériákban, hol nagy-szerű zeneverseny leende, a meghívójegyek is szét-hordattak már, de az érintettük algiri szomorú hír azt meghiusítja.

Ujseelandsból május 12ig terjedő tudósítások újabb összeütközésről értesítnek a' benszülöttek és britt katonaság közt, mely alkalommal 50 maradt a' csataterén; ellenkezőleg a' benszülöttek legjelesb vezére 's izgatója Pomare kezökbe került. — Az oct. 27kai miniszteri ülésben a' parlament pro forma nov. 27ére halasztatott el. — Mint látszik a' félígmeddig meghódított ondi indiai királysággal majd szintolylyas mi történik mint ez előtt 2 évvel Gvialiorral esett, csak hogy ez alkalommal kisebb erőfeszítéssel 's nagyobb sikerrel. Ezen ország, mely Nepal, Gorrukupur, Allahabad és Furrukabad közt fekszik, habár felét a' britteknek kénytelenített is átengedni, még is közel 23,922 □ angol mérföldet foglal, de mely téren alig lézeng 3 millió ember, legtöbnyire hindu, vagynak azonban mohammedanusok is. A' Lucknowban lakó ondi vezérek, kika a' delhi nagymogulnak helytartói, de kitől magokat Aurengzeb halála után teljesen függetlenekké tevék, 1778 óta mindinkább britt vazallokká kezdenek lenni, kiknek luknovi residensüket nevezhetni az ország valódi izgatójának. Ezen árnyékkirályok perzsa vérből erednek. A' mostani Mohammed Umdzsid Ali 1842 óta ül trónon, háremben született 's ennek minden bibéjít megtartá. Igen termékeny, de roszul mivelte országának majd minden részén lázadások dúlongnak; a' jövedelmek, melyek eddig évenként 3 millió font sterlingre rugtak, most alig teszik ezen öszveg felét, 's ezt is a' nagyobb dzsagerdaroktól (helytartók v. kormányzók) katonai erővel kell behajtatni. Vannak azonban az udvarnak hihetlen bőség és fényben arany edényei, ékszeri 's elefántjai, de melyek úgy, mint az ősektől felhalmozott kincs, mely 1840ben még 10 millió font sterlingnyi volt, elfognak enyészni. A' közel 43 ezer fegyveresből álló sereg roszul fizeték 's kivéve azon kisebb számu osztályokat, melyek angol tisztí fegy alatt rendszerítve vannak — nincs hadgokozható állapotban. Erre a' M. Chronicle következőleg elmékedik: mi brittek lényegileg kereskedési 's iparnép vagyunk 's ezért legyőzhetlenek. Habár Indiában és másutt — fegyvergyakorlat 's birtokink szélesbíése nem fő czélunk is, azért Harding fogja tudni, miként tudák elődei, hogy ázsiai lételünk mos-

tani állásának nagyobbítani kell. Mi nem beszélünk indiai háborúról, vagy igaztalan, szükségtelen tartományai bekebelesítéséről, — a' lettdolog napi rendben van: a' benszülött indiai kormányok nagyobb része éhhetetlen, mit sem tarthat meg, így kétségkívül indiai anomál helyzetünk kissé gyűlöletes leend; de ha szomszédink palotái összeomlanak 's a' romok birtokainkra hullanak, vajjon a' használható kődarabokat ne hordjuk é el azért, mert a' palota, melynek e' kövek alkatrészei voltak, másé volt? más szavakkal: ha bizonyos hindu, vagy mohammedán tartomány felszlik, nem kötelességünk é illy védtelen és kormány-nélküli népet gondoskodásunk alá fogadni? Igy van a' dolog Ouedal stb. — mint látszik az angolok az indiai fejedelmek lajstromát újra egygyel kevesbitni szándékoznak.

Elegyhírek.

Mehmed Ali ugylátszik mathusalemi életre számit, parancsára t. i. egy 400 lórejű gőzmozgony készül, melyen évenként tengeri utazásokat tessen 's a' triesti, livornoi, genuai, velencei révpartokat sorra meglátogathassa.

Koháry-Coburg Ferdinand hg Londont és Lisabont fia Leopold hg. kíséretében járja meg, ki ez alkalommal a' spanyol királynőt színről színre látni el nem mulasztja.

Helvetia bérczeit e' nyáron sok idegen látogatta meg, ámbár az idő e' kirándulásoknak nem igen kedvezett. Rigi legtöbb vendéget látott, mert körében új gyógyház emelkedett; a' luzerni tó mellett pedig a' hegyi természet gyönyörű központján új sweizi majorság diszlik. Az idén sok orosz fog sz. Gott-hard-heggen keresztül utazni Oroszországba, hová a' ezárné kíséretétől vette útját.

Győrben october 10én esti 6 órakor az égboltozaton egy, délről éjszakra nyuló fényív jelent meg, középtt világosabb, hajlásaiban pedig bolygó üstökéhez hasonló sugárzattal, mi szivárvány-alakú, de sokkal nagyobb körben 20—25 perczig vala látható, azután eltűnt. E' tűnemény holdvarig nem lehetett, mert az ég sokkal tisztább 's a' hold maga elsőnegyedben levén, az iv mögötti déli tájékon volt. E' tűneménynek más vidékről is történendő ismertetése az illetőszak tudósokra nézve igen érdekes lehet.

84dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Bécsből Pest felé mindennap délután indul egy gőzös; éjszakára Pozsonyban marad 's másnap reggeli 6 órakor folytatja útját Pestig. Pestről Bécs felé indul szinte mindennap reggeli 7 órakor egy gőzös. Pestről Zimony felé kedden és pénteken reggeli 5 órakor. A' kedden induló gőzös úgy le mind fölfelé jártában a' Dráva egy darabját is áthajózza, 's Eszék alatt haladván el, útját folytatja. Pestről Drenkovára minden vasárnap és szerdán; az october 5kei 's 19kei menet egész Konstantinápolyig terjed az oláh részen; az oct. 12kei 's 26kai pedig a' török parti részen.

II. Tisza gőzhajózás.

Minden hétfőn azonnal a' Pestről jött gőzös megérkezése után, indul egy gőzös Ujvidékről Tittel felé, 's innen Szegednek tart, hova szerdán este érkezik meg. Részletes tudósítások a' dunai és tisza gőzhajózásról szereshetők Pesten a' gőzhajózási hivatalban. Gőzhajózási hivatal, 2—2

Hirdetvény.

A' Gödi uradalom részéről közhírré tétetik, hogy a' Pesthez két órányi távolságu Gödi pusztán az országuton levő vendégfogadó, melynek közvetlen közelében 2 tetemes marhavásár tartatik, 's melyhez 22 hold szántóföld, 20 hold rét, 's a' fogadó körül levő 10 holdnyi legelő is tartoznak, 1846ik évi sz. György napjától számitandó 3 évre haszonbérbe fog kiadni. (Eddigi haszonbér 867 pft. volt évenként) Bérleni szándékozők a' Gödi számtartói hivatalban f. e. nov. 30 napjig magukat jelenthetik, 's ajánlataikat ugyanott beadhatják. Kelt Pesten oct. 11. 1845. 2—2

Hirdetvény.

A' Gödi számtartóhivatal által hírvil adatik, hogy a' Gödi pusztán válogatott szépségű 's minőségű akácziák kaphatók. Ara a' nagyobbaknak 4 pft. a' kisebbeknek 2 pft. százankint. Megrendelhetők a' fentebbi hivatalnál. Kelt Pesten October 11. 1845. 2—2

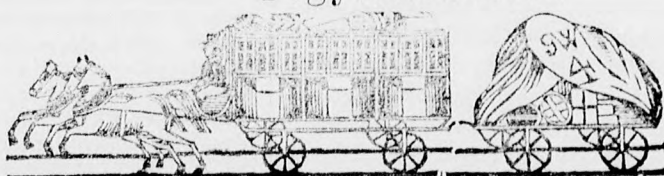
† Széna-eladás.

Bihar megyében, a' sárréti járásban Rhédei József és László bakonszögi részjóságukban m. 1814dik évi huszonhat ölszéna cladó. A' kazal szélessége 's magassága 4 öl. A' vevők értekezhetnek helyben Bakonszögön Kereknyey Pál ispánnál. 2—3

† Papagáj-eladás.

Alulirt ajánlja válogatott, tengerenuli fajú sze lid, valamint selyem-maj-mait (Seidenaffen), melyek jutányos áron megszereshetők a' b. Sina nagyhid-utczabeli 152d. számu házabeli boltban. Scheldge György. 2—3

Figyelmeztetés.

Figyelmezzé tétetnek a' pozsony nagyszombati első magyar vasutvállalat azont. cz. részvényesei, kik a' f. e. aug. 5kén kitézőtt és septemb. 15kén lejáru határidő alatt illető hatodik 6 ptes részlegüket vagyis 20 pengő ftot minden egyes részvényüktől le nem fizették, hogy ezen tartozásukat legföjlebb f. e. november 15éig leróni annál inkább ügykezzenek, mert különben az alapszabályok 7ik §ának értelmében jogaiktól elesnek 's eddig tett fizetések a' társaság tulajdonaul fognak tekintetni. A' pozsony-nagyszombati vasutvállalat részéről Pozsony oct. 10kén 1845. Kohlman titoknok.

Neubauer Pál igazgató. Hausser Ernest igazgató.

Kir. haszonvételek árverése.

Mármáros megyében, az ugy nevezett verchovinai járásban levő Kalocsa és Szinevér helységeiben és azokhoz tartozó öszszehozásokban a' k. kir. haszonvételek öszszesítettvén — azoknak 3 évre árverés útján leendő bérbe adatására folyó évi november hó 14ke Szinevér helységébe — Vucmezőn — Ökörmezőn, Solnyán, Majdánkán, Ripinyén, Priszlopón, Toronyán, Ó és új Holatiny helységeiben is szinte öszszesítettvén, ezeknek árverésére Ökörmező helységben november 17ke tüzetelt ki. 2—3

Ajánlkozás.

Egy nő, a' ki több éven át a' rajzolásban magának ügyösséget szerzett, kíván jutányos föltételek mellett abban, valamint az aquarell 's olajfestésben is tanítást adni Bővebben értesülhetni Rerrich porcelán-raktárában uriteza O r e z y ház. 1—2

Gabonaár váltó garasokban.

Table with columns for location (Pesten, Pozsonyban, Győrben, Baján, Mosonyban, N.Szombatban, Ujbecsén, Miskolczon), date, and price ranges for various types of grain (Tisztalibza, Kétszemes, Rozs, Arpa, Zab, Kukorica).

Statuspapír-es részvény-árkelet.

Table listing prices for status paper and shares in various locations like Bécs, Pest, Pozsony, and others.